

รายงานสถานะการค้า/การลงทุนอุตสาหกรรมพื้นฐาน

อุตสาหกรรมแร่รัตนชาติ

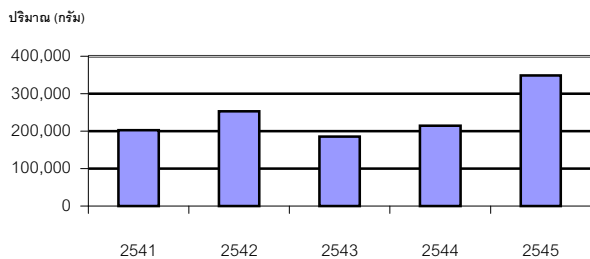
ปี 2545

นางวรรณมา สังกศิริ

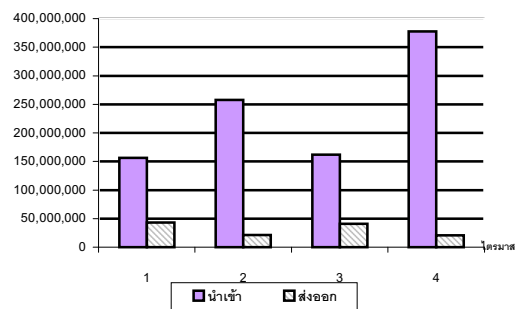
นางสาวรักเร่ เกื้ออ่อนเมฆ

<p>ภาพรวม สภาวะอุตสาหกรรมรัตนชาติ</p> <p>การผลิต แร่รัตนชาติที่ผลิตได้ในประเทศเป็นพลอยสีประเภทต่างๆ ผลผลิตส่วนใหญ่มาจากแหล่งพลอยแซบไฟร์ในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผลิตได้ไม่เพียงพอกับความต้องการ จึงจำเป็นต้องนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ</p> <p>การค้า การนำเข้า ในปี 2545 มีมูลค่านำเข้าพลอย 4,249 ล้านบาท และมีการส่งออก ในปี 2545 มีมูลค่าการส่งออก 8,954 ล้านบาท ประเทศไทยยังเป็นประเทศผู้ส่งออกรัตนชาติที่ตกแต่งแล้วเป็นลำดับแรกของโลกติดต่อกันถึง 5 ปี (2539-2543) โดยมีอินเดียเป็นคู่แข่งที่น่าจับตาที่สุด</p> <p>การลงทุน ในรอบปี 2545 มีเหมืองเปิดการ 6 เหมืองในจังหวัดกาญจนบุรี 5 เหมืองและจังหวัดแพร่ 1 เหมือง โดยได้รับสัมปทานการทำเหมืองคิดเป็นพื้นที่ 489 ไร่</p>	<p>แหล่งนำเข้า</p> <p>ทับทิม มีการนำเข้าจากประเทศอินเดีย สหรัฐอเมริกา เมียนมาร์ฮ่องกง และจีน</p> <p>แซบไฟร์ มีการนำเข้าจากประเทศศรีลังกา สหรัฐอเมริกา ฮ่องกง อินเดีย และจีน</p> <p>มรกต มีการนำเข้าจากประเทศอินเดีย สหรัฐอเมริกา ฮ่องกง และเยอรมัน</p> <p>การเพิ่มมูลค่า มีการเพิ่มมูลค่าโดยการหุง การเคลือบสีพลอย การเจียรระไน รวมถึงการทำเครื่องประดับ</p> <p>ตลาดส่งออกพลอย สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฮ่องกง และสวิตเซอร์แลนด์</p>
--	--

ปริมาณการผลิตรัตนชาติ ปี 2545

ปริมาณนำเข้า ส่งออก รัตนชาติ ปี 2545

ปริมาณการนำเข้าและการส่งออกรัตนชาติ ปี 2545

หน่วย : กรัม

ปริมาณการนำเข้า				
รัตนชาติ	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4
ไม่ได้ตกแต่ง	148,058,000	250,413,000	150,293,000	170,246,000
ตกแต่งแล้ว	304,108	179,201	441,520	190,594
อื่น	7,858,838	7,208,891	10,855,547	207,267,398
รวมทั้งหมด	156,220,946	257,801,092	161,590,067	377,703,992

ปริมาณการส่งออก				
รัตนชาติ	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4
ไม่ได้ตกแต่ง	87,424	55,382	46,804	83,408
ตกแต่งแล้ว	2,535,719	3,827,669	4,360,829	2,154,966
อื่น	40,512,944	17,261,442	36,612,215	18,374,762
รวมทั้งหมด	43,136,087	21,144,493	41,019,848	20,613,136

มูลค่าการค้าพลอย (HS:7103) ประเภทต่าง ๆ ของไทย

หน่วย : ล้านบาท

HS-Code	ผลิตภัณฑ์	การนำเข้า			การส่งออก		
		2544	2545	อัตราขยายตัว	2544	2545	อัตราขยายตัว
710310	รัตนชาติที่ไม่ได้ ตกแต่ง	689	546	-20.75	514	580	12.84
710391	ทับทิม	328	375	14.33	1,997	2,387	19.53
	แซบไฟร์	486	571	17.48	3,106	2,918	-6.05
	มรกต (ตกแต่งแล้ว)	439	603	37.36	213	280	31.46
710399	รัตนชาติอื่น ๆ (ตกแต่งแล้ว)	2,316	2,156	-6.90	3,002	2,789	-7.10
	รวมทั้งหมด	4,258	4,251	-0.16	8,832	8,954	1.38

ที่มา : กรมศุลกากร

ภาพรวม

แร่รัตนชาติซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตอัญมณีและเครื่องประดับ มีการผลิตในประเทศน้อยมาก ผลผลิตเฉลี่ยปีละประมาณ 200,000 กรัม โดยผลผลิตในปี 2545 ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 เป็นจำนวน 319,450 กรัม นับเป็นปริมาณผลผลิตสูงสุดในรอบ 5 ปี เนื่องจากแหล่งรัตนชาติที่มีการทำเหมือง ได้ขุดพบแร่รัตนชาติที่มีความสมบูรณ์และให้พลอยชุก อย่างไรก็ตามในฐานที่ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับรวมทั้งเป็นตลาดพลอยที่สำคัญของโลก จึงมีการนำเข้าแร่รัตนชาติจากต่างประเทศมีมูลค่าเฉลี่ยปีละ 3,885 ล้านบาท (2541-2545) เป็นมูลค่าการนำเข้าในปี 2545 จำนวน 4,251 ล้านบาท (มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 11.8 ต่อปี) ในขณะที่การส่งออกพลอยของไทยไปตลาดสำคัญได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น อาเซียน และอื่น ๆ มีมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยปีละ 9,048 ล้านบาท โดยในปี 2545 การส่งออกพลอยมีมูลค่ารวม 8,954 ล้านบาท มรกต และทับทิม มีมูลค่าการส่งออกขยายตัวมากที่สุดถึงร้อยละ 31 และ 19 ตามลำดับ

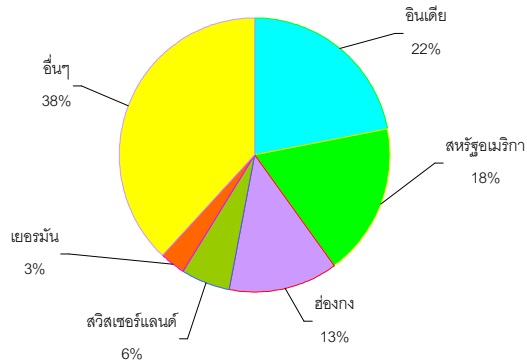
การนำเข้า

ในปี 2545 มูลค่าการนำเข้ารัตนชาติที่ไม่ได้ตกแต่งและตกแต่งแล้วรวมประมาณ 4,251 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 0.16 โดยมีการนำเข้าจากประเทศ อินเดีย สหรัฐอเมริกา ฮองกง สวิสเซอร์แลนด์ และเยอรมัน ตามลำดับ คิดเป็นสัดส่วนมูลค่าของการนำเข้าร้อยละ 22, 18, 13, 6 และ 3 ตามลำดับ ในส่วนของมูลค่าการนำเข้าทับทิม แซบไฟร์ และมรกต มีมูลค่าการนำเข้ารวม 1,549 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนมูลค่าของการนำเข้าร้อยละ 36.43 ของมูลค่าการนำเข้ารวมทั้งหมด

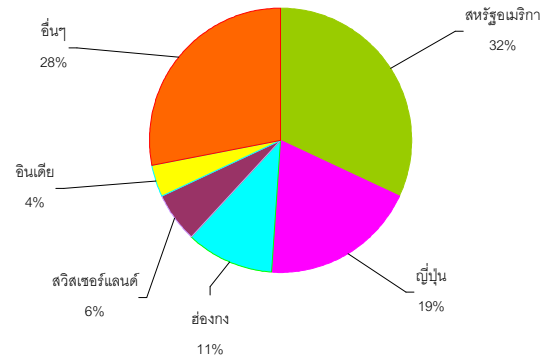
การส่งออก

ในปี 2545 การส่งออกรัตนชาติมีมูลค่ารวม 8,954 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 1.38 การส่งออกพลอยของไทยถูกส่งออกไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฮองกง สวิสเซอร์แลนด์ และอินเดีย ตามลำดับ คิดเป็นสัดส่วนมูลค่าการส่งออกร้อยละ 32, 19, 11, 6 และ 4 ตามลำดับ ในส่วนของการส่งออกทับทิม แซบไฟร์ และมรกตที่ตกแต่งแล้ว มีมูลค่าการส่งออกรวม 5,585 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกร้อยละ 62 ของมูลค่าการส่งออกรวมทั้งหมด

แหล่งนำเข้าพลอย ปี 2545

ตลาดส่งออกพลอย ปี 2545

แหล่งนำเข้าพลอย 10 ประเทศแรกของไทย

มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับที่	ประเทศ	2541	2542	2543	2544	2545	เฉลี่ย
1	อินเดีย	598.4	793.5	752.1	903.6	946.1	798.7
2	สหรัฐอเมริกา	343.3	618.9	762.4	892	804.2	684.2
3	ฮ่องกง	409.6	402.1	437.9	553.9	593.9	479.5
4	สวิสเซอร์แลนด์	184.1	154.7	212.6	236.4	281.5	213.8
5	เยอรมัน	207.3	164.7	170.7	185.3	148.3	175.2
6	บราซิล	108.9	139.2	300.6	183.7	175.5	181.6
7	แคนาดา	64.6	342.4	266.8	153.3	128.7	191.2
8	ออสเตรเลีย	187.0	134.5	186.2	147.6	31.5	137.4
9	ไนจีเรีย	22.9	35.7	69.5	105.6	48.5	56.4
10	ศรีลังกา	33.2	44.5	160.5	98.3	109	89.1
รวม 10 รายการ		2,159.3	2,830.2	3,319.3	3,456.7	3,267.2	3,007.1
ประเทศอื่นๆ		902.5	723.0	986.0	798.2	984	878.8
มูลค่ารวม		3,061.8	3,553.2	4,305.3	4,257.9	4,251.2	3,885.9

ที่มา : 1) กรมศุลกากร

2) กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

ตลาดพลอยของไทย

ในรอบ 5 ปี (2541-2545) สหรัฐอเมริกายังเป็นตลาดพลอยของไทยที่มีความสำคัญมากที่สุด มูลค่าการส่งออกเฉลี่ย 3,027 ล้านบาท มีส่วนแบ่งตลาดถึงร้อยละ 32 แต่ตลาดสหรัฐกลับมีการขยายตัวสลับกับการหดตัวเช่นเดียวกับตลาดญี่ปุ่น ในขณะที่ตลาดฮ่องกงมีแนวโน้มการขยายตัวมาโดยลำดับ โดยเฉพาะปี 2542 อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 59 มีมูลค่าเฉลี่ย 855.7 ล้านบาท

ตลาดส่งออกพลอย 10 ประเทศแรกของไทย

		มูลค่า : ล้านบาท					
ลำดับที่	ประเทศ	2541	2542	2543	2544	2545	เฉลี่ย
1	สหรัฐอเมริกา	3,499.1	2,900.1	3,174.1	2,680.6	2,884.5	3,027.7
2	ญี่ปุ่น	1,694.5	2,154.4	2,003.2	1,754.2	1,758.1	1,872.9
3	ฮ่องกง	608.5	966.0	783.8	852.1	1,067.9	855.7
4	สวิสเซอร์แลนด์	948.9	624.0	828.7	757.4	604.1	752.7
5	อินเดีย	195.7	358.4	593.3	485.3	446.1	415.7
6	ฝรั่งเศส	399.3	286.6	312.1	351.9	268.6	323.7
7	อิตาลี	236.1	287.9	382.4	347.9	226.7	296.2
8	สหราชอาณาจักร	320.5	260.1	223.2	228.8	222.3	250.9
9	เยอรมัน	363.6	217.3	196.9	208.4	200.4	237.3
10	แคนาดา	202.0	186.1	190.1	153.2	176.1	181.5
รวม 10 รายการ		8,468.2	8,240.9	8,687.8	7,819.8	7,854.8	8,214.3
ประเทศอื่นๆ		771.5	591.6	694.3	1,012.4	1,099.6	833.8
มูลค่ารวม		9,239.7	8,832.5	9,382.1	8,832.2	8,954.4	9,048.1

ที่มา : 1) กรมศุลกากร

2) กรมส่งเสริมการส่งออก

การค้ารัตนชาติของโลก

ในช่วงปี 2541-2543 มีการค้ารัตนชาติรวมมูลค่า 11,164 ล้านเหรียญสหรัฐฯ มูลค่าเฉลี่ยปีละ 3,721 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เป็นการนำเข้ารัตนชาติที่รัตนชาติไม่ตกแต่ง (HS 7103.10) และตกแต่งแล้ว (HS 7103.91-99) มูลค่าเฉลี่ยปีละ 2,027 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยปี 2543 มีมูลค่าการนำเข้าสูงสุด 2,100 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ส่วนมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยปีละ 1,695 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ประเทศผู้ส่งออกรัตนชาติไม่ตกแต่งซึ่งเป็นพลอยสีต่างๆ อาทิ ทับทิม บุษราคัม เพทาย โกลเมท แซปไฟร์ หยก มรกตและโอปอล เป็นต้น ประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ 5 ลำดับแรก ได้แก่ กัมพูชา บราซิล สหรัฐอเมริกา ไทยและออสเตรเลีย

สำหรับรัตนชาติและรัตนชาติตกแต่งแล้ว ส่วนใหญ่เป็นทับทิม แซปไฟร์ และมรกต มีมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยปีละ 1,495 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ 5 ลำดับแรก ได้แก่ ไทย อินเดีย สวิสเซอร์แลนด์ เยอรมัน และรัสเซีย โดยประเทศไทยสามารถรักษาลำดับการส่งออกลำดับแรกในช่วง 3 ปีนี้ แม้จะมีการนำเข้าพลอยดิบจากต่างประเทศทั้งที่ตกแต่งและไม่ตกแต่งเป็นมูลค่า 258 ล้านเหรียญสหรัฐฯ แต่มูลค่าการส่งออกเพิ่มสูงถึง 692 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เป็นเพราะไทยยังเป็นตลาดพลอยสีที่สำคัญของโลก และมีเทคโนโลยีการหุงพลอย การเจียรระโนพลอยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ประเทศผู้นำเข้รัตนชาติไม่ตกแต่งเรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ อินเดีย ฮ่องกง สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และจีน สำหรับรัตนชาติที่ตกแต่งแล้ว ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฮ่องกง และสหภาพยุโรป

การนำเข้าและการส่งออกรัตนชาติของโลก

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

	การส่งออก			การนำเข้า		
	2541	2542	2543	2541	2542	2543
1. รัตนชาติ กึ่งรัตนชาติไม่ได้ตกแต่ง (HS 7103.10)						
สหรัฐอเมริกา	10.1	14.7	23.4	32.3	44.6	41.2
สหภาพยุโรป (15 ประเทศ)	14.5	18.3	16.6	42.6	37.2	38.3
บราซิล	24.1	26.3	30.0	0.2	0.3	5.6
แทนซาเนีย	12.3	6.5	6.0	0	0	0
กัมพูชา	50.0	60.0	70.0	0	0	0
จีน	4.5	3.0	3.9	17.5	25.8	17.3
ฮ่องกง	0.1	0.3	0.4	46.3	50.8	54.4
อินเดีย	5.8	4.9	5.0	53.7	92.3	95.0
ไทย	5.5	19.1	16.3	17.0	19.6	8.9
ออสเตรเลีย	10.8	11.4	14.1	2.7	2.0	0.7
อื่นๆ	27.7	57.4	25.9	29.8	41.5	31.9
มูลค่ารวมของโลก	165.4	221.9	211.6	242.1	314.1	293.3
2. รัตนชาติ กึ่งรัตนชาติ ตกแต่งแล้ว (HS 7103.91-99)						
สหรัฐอเมริกา	27.4	46.7	56.0	586.4	627.2	670.4
สหภาพยุโรป (15 ประเทศ)	312.5	349.66	259.5	343.1	344.0	352.2
สวิสเซอร์แลนด์	205.5	170.4	152.8	282.9	185.8	180.1
ญี่ปุ่น	0.5	1.8	3.9	159.6	210.0	209.6
โคลัมเบีย	80.5	105.4	94.8	0	0	0.1
ฮ่องกง	33.9	32.9	41.5	123.1	116.6	145.2
อินเดีย	195.6	195.7	200.0	2.6	4.4	5.0
ศรีลังกา	55.3	61.2	91.4	5.0	11.3	12.0
ไทย	218.4	213.8	218.4	56.7	74.1	81.9
รัสเซีย	90.0	110.0	110.0	0	0	0
อื่นๆ	239.9	235.5	273.5	142.9	148.9	150.3
มูลค่ารวมของโลก	1459.5	1523.0	1501.8	1702.3	1722.3	1806.8

ที่มา : UNCTAD

บทสรุป แม้ว่าประเทศไทยจะมีการผลิตแร่รัตนชาติเป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณการนำเข้า กล่าวคือ ยังมีการผลิตไม่ถึงหนึ่งในร้อยส่วนของการนำเข้า แต่เนื่องจากไทยยังมีความได้เปรียบในเรื่องของความเป็นตลาดค้าพลอยที่สำคัญของโลก มีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านการหุงพลอย การเจียรระโนและการขึ้นรูป ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์และเพิ่มคุณภาพพลอยให้มีสีสันสวยงามเป็นที่ต้องการของตลาดจึงมีวัตถุดิบหลังไหลมาจากแหล่งต่างๆทั้งจากประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในแอฟริกา ประกอบกับภาครัฐได้มีมาตรการสนับสนุนเพื่อให้มีการนำเข้ารัตนชาติอย่างเสรี โดยยกเว้นภาษีนำเข้าและภาษีการค้า สำหรับพลอยดิบและพลอยเจียรระโนแล้ว จึงเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกลำดับที่ 6 มีมูลค่าการส่งออก 93,090 ล้านบาท

นอกจากนี้เพื่อพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้าและการแลกเปลี่ยนสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับ รวมทั้งการรักษาฐานการค้า การผลิต และการลงทุนในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ กรมสรรพากรได้ประกาศยกเลิกภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) การนำเข้าวัตถุดิบเมื่อวันที่ 10 เมษายน ศกนี้ มาตรการสนับสนุนนี้ ย่อมสร้างความมั่นคงทางด้านวัตถุดิบให้แก่ผู้ผลิต ทำให้มั่นใจว่ามีอุปทานแร่รัตนชาติสนองตอบความต้องการตลาดอัญมณีในประเทศอย่างยั่งยืน รวมทั้งยังทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกรัตนชาติที่เจียรระโนแล้วเป็นลำดับแรกของโลก

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ
สำนักอุตสาหกรรมพื้นฐาน